

DOPORUČENÍ MINISTERSTVU PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

v souvislosti se systematickými návštěvami ochránce v letech 2011–2012

Právo dítěte na rodinný život a na život v komunitě

- 1. Doporučuji zajistit dostatek finančních prostředků pro terénní a ambulantní služby pro děti a rodiny.**
- 2. Doporučuji podporovat formou dotačního řízení finančně sociální služby zřizované dětem se specifickými potřebami, aby nemusely setrvávat v nevyhovujících podmínkách a provizoriu psychiatrických nemocnic (*Zpráva z návštěv dětských psychiatrických nemocnic bod 87 a násl.*).**

Metodické vedení orgánů sociálně-právní ochrany dětí

- 3. Vést metodicky orgány sociálně-právní ochrany dětí tak, aby**
  - pravidelně informovaly subjekty, jež figurují při komunitním plánování rozvoje sociálních služeb a jejich zřizování – tedy obce a kraje – o aktuálních potřebách v daném regionu (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 21 a násl.*),
  - nepodávaly návrh na nařízení ústavní výchovy pouze na základě žádosti rodičů či z důvodu jejich nespolupráce (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 78 a násl.*),
  - zajistily dítěti kvalifikované a nezávislé právní zastoupení v řízení o jeho odnětí z péče rodiny (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 83 a násl.*; *Zpráva z návštěv diagnostických ústavů bod 15 a násl.*; *Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 42 a násl.*),
  - zjišťovaly vždy názor dítěte, pokud je rozhodováno o věcech, které se ho týkají, a v případě řízení hájily jeho právo být slyšeno (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 88 a násl.*; *Zpráva z návštěv diagnostických ústavů bod 18*),

- co nejdůsledněji využívaly stížnosti na průtahy v případech, kdy předmětná řízení trvají neúměrně dlouhou dobu (*Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 47 a násl.*),
  - navštěvovaly děti v ústavní péči v zákonných intervalech, při návštěvách s dítětem hovořily o samotě (v bezpečném prostředí) a důsledně hájily jeho práva (praktická možnost realizace práv dítěte v zařízení, životní podmínky apod.; *Zpráva z návštěv školských zařízení bod 54 a násl.*; *Standardy péče o ohrožené děti a jejich rodiny*),
  - aktivně napomáhaly udržování kontaktu dítěte umístěného v ústavní péči s osobami blízkými, včetně sourozenců (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 97 a násl.*; *Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 66 a násl., 116 a násl.*),
  - navrhovaly umístění sourozenců do stejného zařízení, příp. v rámci stejných skupin v zařízení (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 96.*; *Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 66 a násl., bod 117*),
  - odpovědně prošetřovaly podmínky v rodině či u jiných osob, kde má dítě strávit „dovolenku“ či jiný pobyt mimo zařízení (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 159 a násl.*; *Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 130*),
  - prováděly místní šetření, v případě potřeby i během pobytu dítěte u třetích osob (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 183*),
  - předávaly dětem opouštějícím zařízení kontakty na kurátory pro dospělé (tam, kde působí) a kurátory pro dospělé upozorňovaly na případy dětí, které mají v sociální anamnéze ohrožující prvek, jež bude pravděpodobně působit na život mladého dospělého po opuštění školského zařízení (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 24*),
  - s dostatečným předstihem před plánovaným opuštěním zařízení vyhledaly dítěti s postižením navazující sociální službu (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 292 a násl.*; *Zpráva z návštěv diagnostických ústavů bod 71 a násl.*),
  - upozorňovaly rodiče na možnost žádat o dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu internátní a celodenní formy preventivně výchovné péče a na pokrytí nákladů na dojíždění klientů do ambulantního oddělení střediska (*Zpráva z návštěv středisek výchovné péče bod 45 a násl.*).
- 4. Vést metodicky orgány sociálně-právní ochrany dětí tak, aby ve vztahu k nezletilým matkám**
- pomáhaly matce získat alespoň částečnou rodičovskou zodpovědnost, pokud jsou k tomu dány předpoklady,
  - iniciovaly zahájení řízení o svěřeni dítěte do péče matky, pokud je schopna se o něj v zařízení starat,
  - současně s návrhem na svěřeni do péče formulovaly rozsah styku dítěte s otcem, příp. omezení styku,
  - respektovaly přání a názory matky a jednaly v zájmu jejího dítěte
- (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 228*).

5. Vést metodicky orgány tak, aby v souvislosti se sociálně-právní ochranou dítěte v kojeneckém ústavu

- podávaly návrh na zahájení řízení o nezájmu, dostanou-li od zařízení informace vzbuzující důvodné pochybnosti o opravdovém zájmu rodičů o dítě (*Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 85 a násl.*),
- u dítěte, které v zařízení není umístěno na základě předběžného opatření nebo rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy, nespojovaly pobyt dítěte v domácím prostředí se svým předchozím písemným souhlasem (*Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 128 a násl.*).

6. Vést metodicky orgány sociálně-právní ochrany dětí tak, aby v souvislosti s náhradní rodinnou péčí

- principiálně každé dítě s nařízenou ústavní výchovou zařazovaly do evidence dětí určených pro náhradní rodinnou péči (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 29; Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 82 a násl.*),
- umisťovaly sourozence do náhradní rodinné péče společně, a pokud to není ze závažných důvodů možné, aktivně pečovaly o jejich vzájemný kontakt (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 36; Zpráva z návštěv kojeneckých ústavů bod 66 a násl.*),
- žadatelům o pěstounskou péči důkladně vysvětlovaly podstatu tohoto institutu a zdůrazňovaly, že je nutné zachovat a rozvíjet vztahy s biologickou rodinou (*Zpráva z návštěv školských zařízení bod 37*).

JUDr. Pavel V a r v a ř o v s k ý
veřejný ochránce práv